

Strategidokument friluftsliv

2014 - 2016

Vedtatt av Kommunestyret 03.02.14, sak 3/14

INNHold

INNHold	1
1 Formål.....	2
2 Føringer i gjeldende kommuneplan – kommuneplan 2008 - 2020	2
Kommuneplanens samfunnsdel	2
Kommuneplanens arealdel – viktige friluftsområder.....	2
3 Friluftsliv - status og utviklingstrekk.....	2
Folkehelse.....	2
Attraktivitet	3
Sammenhengende grønne passasjer/strukturer	3
Tilrettelegging av friluftsområder	3
Varierte turmål, tilgjengelighet, skilting og informasjon	4
Tilrettelegging – digitalt turkart	4
4 Strategi for friluftsliv.....	5
5 Gjennomføring – rapportering	5

1 Formål

Kommunestyret vedtok planstrategi for Ullensaker kommune for perioden 2012 – 2016, sak 57/12 den 11.06.2012. Planstrukturen i Ullensaker ble endret gjennom dette vedtaket: I tillegg til kommuneplanen skal det kun utarbeides et begrenset antall kommunedelplaner; Byplan for Jessheim, Kulturplan, Kulturminnevernplan og kommunedelplan for idrett og friluftsliv. I tillegg skal det utarbeides korte strategidokumenter på områder der det er behov for ny politikk.

Hovedutvalget for overordnet planlegging vedtok den 02.04.13 at det i løpet av 2013 skal utarbeides et strategidokument for temaet friluftsliv, HOP-sak 63/13. Strategidokumentet skal avklare kommunens politikk innen friluftsliv. Arbeidet tar utgangspunkt i eksisterende kommuneplan og dagens problemstillinger. Strategiarbeidet må i nødvendig grad sees i sammenheng med de virkemidlene kommunen disponerer og hvordan disse prioriteres. Videre må problemstillingene ses i lys av landbruksnæringens drift og forvaltning av arealer. Strategidokumentet skal synliggjøre overordnede problemstillinger som innarbeides i kommuneplanen som nå rulleres. Det utarbeides i tillegg en mer konkret handlingsplan som gjennomgås og rulleres hvert år.

2 Føringer i gjeldende kommuneplan – kommuneplan 2008 - 2020

Kommuneplanens samfunnsdel

Det fremkommer av kommuneplanens samfunnsdel en føring om utarbeidelse av en kommunedelplan innenfor temaet naturvern og friluftsliv i planperioden. Dette arbeidet har ikke vært prioritert som selvstendig kommunedelplan, men gjennomføres nå i form av foreliggende strategidokument.

Kommuneplanens arealdel – viktige friluftsområder

I forbindelse med rulleringen av kommuneplanen i 2008, ble det utarbeidet en egen grønnstrukturrapport med et tilhørende kart. De områdene som ble ansett som spesielt viktige for friluftslivet, ble avmerket i kommuneplanens arealkart. Dette gjelder deler av områdene Hovinfjellet, Stensbyfjellet/Kopperudåsen, Brennifjellet, Langelandsfjellet/Rambymarka og Åsmarka. I tillegg er landskapsvernområdene Elstad, Aurtjern, Romerike (ravineområdet sør for flyplassen) og Nordbytjernet viktige friluftsområder.

Kommuneplanen viser også flere grønne passasjer som er viktige å ivareta av hensyn til bl.a. biologisk mangfold/vilt og ferdsel. Spesielt nevnes kryssing av Algarheimsvegen vest for Brennivegen, og den sammenhengende grøntstrukturen fra Raknehaugen via Skånetjern og Gardermoen næringspark fram til Elstad landskapsvernområde.

3 Friluftsliv - status og utviklingstrekk

Ullensaker kommune har de siste årene opplevd en sterk befolkningsvekst, og det forventes at veksten vil være betydelig også i årene som kommer.

Folkehelse

Folkehelse er et satsningsområde i Ullensaker. Tilrettelegging for friluftsliv må ses i sammenheng med satsningen på folkehelsen – både fysisk og psykisk. En videreføring av befolkningens gode muligheter for et variert og attraktivt friluftsliv er en viktig faktor i et slikt arbeid. Ullensakers

befolkning bør oppmuntres og stimuleres til mer fysisk aktivitet. Det må derfor tilrettelegges for varierte turmuligheter med gode forbindelser slik at det blir enkelt å bruke friluftsområdene.

Attraktivitet

God tilgang til friluftsområder er viktig for kommunens attraktivitet og omdømme. Kommunens satsing på friluftsliv må derfor også ses i sammenheng med kommunens profileringsarbeid og ønske om å tiltrekke seg nye innbyggere, og spesielt innbyggere med høy utdanning og inntekt.

Arealbrukskonflikter

Det må forventes at veksten i kommunen medfører et press på arealer egnet for friluftsliv som følge av økt bruk, og at konflikter i forhold til annen arealbruk kan bli en utfordring.

For eksempel vil forslag om utbygging i områder som nyttes til friluftsmål eller idrettsaktiviteter være konfliktfylt. Samtidig vil grunneiere av tilgrensende eiendommer være bekymret for å bli sittende igjen med «ansvaret» for å holde nye boligutbygginger med friluftslivsområder og park/turområder. Videre kan det også bli utfordrende for landbruksdriften, spesielt for grunneiere med skogs- og jordbruksområder i nær tilknytning til tettsteder og boligfelt. Mange innbyggere mangler grunnleggende kunnskap og forståelse om drift av skogs- og jordbruksarealer. Dette kan medføre konfliktsituasjoner i forbindelse med skogsdrift (f.eks. hogst) og ferdsel på dyrket mark i sårbare perioder. Videre kan også dumping av hageavfall og forsøpling bli problematisk for grunneierne.

Når Ullensaker kommune skal gjøre strategiske valg i forhold til befolkningens framtidige mulighet til et godt og variert friluftsliv, er det derfor noen forutsetninger som må ivaretas. Det sterke presset på arealene i kommunen, og de interessekonflikter dette kan føre til må tas på alvor. Det innebærer at berørte grunneiere må tas med i prosessene så tidlig som mulig.

I de tilfeller hvor grunneier får sine arealer avsatt til grønnstruktur i arealplaner, bør det avklares om grunneier ønsker at kommunen skal erverve arealet, eller eventuelt makeskifte med kommunen. Dette forutsetter at bl.a. at kommunen har egnede arealer for dette. Alternativt kan det i enkelte tilfeller være en løsning med langsiktig leieavtale med kommunen med en årlig kompensasjon.

Sammenhengende grønne passasjer/strukturer

Ullensaker har i dag et stort sammenhengende skogsområde fra Langelandsfjellet/Rambymarka og Åsmarka i sør, gjennom Brennifjellet til Hovinfjellet og Stensbyfjellet/Kopperudåsen i nord. Et slikt sammenhengende skogsområde gir gode kvaliteter for friluftsliv og vilt og det bidrar til å sikre biologisk mangfold. Dette sammenhengende skogsområde fikk en særskilt markering som viktig område for friluftsliv og skogbruk i kommuneplanens arealdel vedtatt 2.3.2009. Det må avklares i forbindelse med rullering av kommuneplanen om denne markeringen skal videreføres.

Tilrettelegging av friluftsområder

God dialog med grunneiere i friluftsområdene er viktig. Det gjelder både i forhold til eventuell tilrettelegging/opparbeiding av traseer og parkering, løypekjøring i skog og på dyrket mark, og i forhold til skilting av turveger. Det bør også vurderes om skogsbilveger etablert som driftsveger for skogbruket, er egnet som løypetraseer vinterstid i de mest befolkningstette områdene. Det kan bli konflikt når tømmer skal kjøres ut i nypreparerte skiløyper.

I enkelte delområder bør det vurderes om det er hensiktsmessig å opparbeide egne traseer for turbruk. Avtalemessige forhold må i slike tilfeller avklares særskilt.

Nordbytjernet er et godt eksempel på et tilrettelagt friluftsområde. Dette er foreløpig et av kommunens få områder med slik tilrettelegging. Området blir mye brukt av mange ulike brukergrupper hele året. Det er behov for tilrettelegging av flere slike områder i de større tettstedene.

Ullensaker har et rikt kulturlandskap med store sammenhengende jordbruksområder med raviner og små skogsområder i mellom. Sommerstid er disse områdene vanskelig tilgjengelig for vanlige turgåere, mens vinterens skiløyper åpner for tilgang til disse områdene.

Spesielt på Kløfta, der tilgangen til skogsområder er begrenset, er det viktig å legge til rette for bruk av kulturlandskapet hele året. De siste årene har Kløfta kulturstikomite og Børgeborgerne opparbeidet en del av *Den Wingerske Kongeveg* fra Ullensaker kirke østover til Lautenbakken. Stien har fått navnet Kløfta kultursti og har en enkel standard, stien er lagt langs kanten av jordene (duk med påfylte masser). Det er ønskelig å utvide strekningen både øst- og vestover mellom Borgen og Leira. Denne typen tiltak bør videreutvikles og ses i sammenheng med annen grønnstruktur.

Varierte turmål, tilgjengelighet, skilting og informasjon

Friluftsområdene i Ullensaker er i liten grad skiltet. Bedre og mer sammenhengende skilting vil øke tilgjengeligheten for flere brukergrupper. Hovedutvalget for eiendom og tekniske drift, HET, nedsatte en politisk komite for å utrede og vurdere behovet for merking av turløyper i Ullensaker i mars 2008. Arbeidet er nå kommet så langt at de første skiltene vil bli satt ut våren 2014. Turstien i Hiltonskogen vil bli skiltet først, deretter vil sentrale områder på Jessheim, Langelandsfjellet og Nordbytjernet, bli prioritert. Prosjektet omfatter hele kommunen.

I tillegg til skilting er det behov for bedre og mer tilgjengelig informasjon om turmål:

- Topper, hytter, utsiktspunkt
- Lokale kulturminner – f.eks. Raknehaugen og Trandumskogen
- Naturkvaliteter/geologiske forekomster – f.eks. ravineområder, Hauersetter-trinnet, dødisgroper

Landskapsvernområdene i kommunen, bortsett fra Nordbytjernet, er lite kjent og brukt som turområder. Områdene ved Aurtjern, Elstad og sør for flyplassen (Romerike landskapsvernområde) er godt egnet for friluftsliv. Alle områdene har høye naturkvaliteter og er landskapsmessig svært ulike. Områdene er til dels utsatt for flystøy.

Tilrettelegging – digitalt turkart

Et digitalt turkart kan bidra til å øke informasjonen om turmulighetene i Ullensaker. Det må settes av tilstrekkelige ressurser dersom det skal utarbeides slikt kart. Det bør også vurderes muligheten for å gjøre dette i samarbeid med eller av eksterne aktører som f.eks. lokalaviser, lokalt næringsliv og/eller idrettens organisasjoner. I et slikt kart kan det også legges inn informasjon om turmål, f.eks. kulturminner, fiskeplasser, bademuligheter osv., noe som vil bidra til økt tilgjengelighet og bredere bruk av friluftsområdene.

4 Strategi for friluftsliv

For å sikre innbyggernes framtidige muligheter for et variert og attraktivt friluftsliv med fokus på folkehelse skal følgende prinsipper legges til grunn for framtidig planlegging i Ullensaker kommune:

- **Grønne forbindelser.** Nye og eksisterende boligområder skal bygges ut slik at innbyggernes tilgang til friluftsområdene utenfor bebyggelsen, sikres. Grønne, sammenhengende forbindelser skal gjøre det enkelt å velge å gå eller sykle.
- **Tilrettelagte områder.** Det må opparbeides enkeltområder som er tilrettelagt for rullestol og barnevogn etter prinsipper om universell utforming i forbindelse med de største tettstedene. Aktuelle områder kan f.eks. være Bakkedalen på Kløfta og deler av grønnstrukturen i Gystadmarka. Dette må følges opp med bevilgninger i økonomiplanen (opparbeidelse og drift).
- **Større sammenhengende friluftsområder.** Sammenhengende friluftsområder med et sammenhengende turvegnett i hele kommunen, er en sentral strategi for å sikre innbyggerne framtidige muligheter for et variert og spennende friluftsliv. Det skal være mulig både sommer og vinter å ta seg fram i et sammenhengende løypenett med ulik grad av opparbeiding og tilrettelegging. Det skal tas hensyn til dette når nye bolig- og næringsområder planlegges. Løype- / turvegnettet skal ha en slik bredde og struktur at det gir innbyggerne varierte natur- og friluftslivs opplevelser.

Størrrelse og sammenheng på friluftsområdene er også viktig for viltet og for biologisk mangfold. I kommuneplanen gjøres det en vurdering av behovet for, og plasseringen av, krysningspunkter og egnede korridorer for viltet.

- **Grunnskolene som utgangspunkt.** Skolene er gode utgangspunkt for friluftsliv, både i forhold til skolenes eget behov for tilgang til friluftsområder og parkering:
 - Elevene skal ha tilgang til naturområder for å tilegne seg kunnskap i ulike fag
 - Styrke mulighetene for fysisk aktivitet i skolen
 - Skolenes lokalisering gjør at de er gode utgangspunkt for friluftslivsaktiviteter for hele befolkningen
 - Parkeringskapasiteten ved skolene kan utnyttes gjennom hele uken

Tilrettelegging for parkering i områder uten skole bør vurderes. Det er i dag vanskelig å parkere ved f.eks. Romerike landskapsvernområde.

- **Tilrettelegging av kulturlandskapet.** På Kløfta er det viktig å gjøre kulturlandskapet, spesielt veger, tilgjengelig for turbruk også sommerstid. Det pågår arbeid med dette i regi av frivillige lag og organisasjoner. Dette arbeidet prioriteres derfor ikke i handlingsplanen for 2014. Det vil bli vurdert på nytt i forbindelse med utarbeidelse av handlingsplan for 2015.

5 Gjennomføring – rapportering

- Handlingsplan 2014, vedtas av HOP og KSTsamtidig med strategidokumentet
- Evaluering og ny handlingsplan høsten 2015 - HOP